

**ЗВІТ
ПРО РЕЗУЛЬТАТИ
ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМЦІВ
ОБУХІВСЬКОГО РАЙОНУ**

*Матеріали до Стратегічного плану підвищення
конкурентоспроможності і економічного розвитку
Обухівського району Київської області*

2009 рік

Зміст

1.	ВСТУП.....	4
2.	МЕТОДОЛОГІЯ	4
3.	ОСНОВНІ ВИСНОВКИ.....	4
4.	РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ.....	7
4.1.	СТАТУС ПІДПРИЄМСТВ	7
4.2.	ЗАГАЛЬНИЙ СТАН БІЗНЕСУ	8
4.3.	РИНКИ ЗБУТУ МІСЦЕВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	10
4.4.	ТРУДОВІ РЕСУРСИ ТА ЗАЙНЯТІСТЬ	10
4.5.	НЕРУХОМІСТЬ ДЛЯ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ	12
4.6.	ПОСЛУГИ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ	14
4.7.	КРИТИЧНІ ПИТАННЯ	16
4.8.	ЗАГАЛЬНІ ВРАЖЕННЯ	18
5.	УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК.....	19

Перелік рисунків

Рис. 1. Структура власників.....	7
Рис. 2. Структура підприємств за їх розмірами, %.....	7
Рис. 3. Галузева структура економіки (за обсягами збуту продукції, робіт, послуг), % ...	8
Рис. 4. Галузева структура економіки (за кількістю зайнятих), %	8
Рис. 5. Перешкоди для розвитку бізнесу	9
Рис. 6. Фактори розміщення бізнесу	9
Рис. 7. Ринки збуту місцевої економіки та рівень експортної орієнтації	10
Рис. 8. Ринки збуту місцевої економіки у розрізі різних типів підприємств	10
Рис. 9. Рівень заробітної плати та обсяги збуту	11
Рис. 10. Залежність заробітної плати та обсягів збуту від розмірів підприємства	11
Рис. 11. Якість робочої сили.....	12
Рис. 12. Інформація про власність на нерухомість.....	12
Рис. 13. Інформація про достатність земельної ділянки для розширення бізнесу	13
Рис. 14. Інформація про можливості здачі в оренду чи продажу частини нерухомості	13
Рис. 15. Інформація про перспективи щодо розширення бізнесу	13
Рис. 16. Інвестиції на одного працівника і створені нові робочі місця.....	14
Рис. 17. Послуги, що надаються органами місцевої влади	14
Рис. 18. Послуги підрозділу з економічного розвитку.....	15
Рис. 19. Контакти з органами влади та управління.....	16
Рис. 20. Критичні питання	17
Рис. 21. Критичні питання у розрізі міст Обухівського району	17
Рис. 22. Загальна оцінка бізнес-клімату у містах Обухівського району.....	18

1. ВСТУП

Протягом 2008 – 2009 років було проведено опитування роботодавців Обухівського району. Найбільші підприємства району зосереджені у містах Обухів і Українка. Це опитування є елементом процесу стратегічного планування підвищення конкурентоспроможності та економічного розвитку з залученням громади, який визначатиме економічне майбутнє регіону. Метою опитування було отримання корисної та достовірної інформації для членів Комітету стратегічного розвитку Обухівського району (КСР) стосовно думки тих, хто здійснює інвестиції та створює робочі місця в регіоні. Серед питань анкети були історія та статус підприємства, характер бізнесу, робоча сила та персонал, інформація про розміщення підприємства, послуги, що надаються органами влади, та стосунки з ними, а також загальна думка про місто як середовище для ведення бізнесу.

2. МЕТОДОЛОГІЯ

Всього було заповнено **69** анкет. Серед компаній у переліку для опитування були найбільші роботодавці регіону, а також вибірка малих і середніх підприємств. **Сорок п'ять** з 69 обстежених підприємств забезпечують роботою менш ніж 50 працівників кожне. Серед обстежених підприємств **10** відносяться до великих і **14** до середніх за розмірами підприємств (забезпечують роботою від 51 до 250 працівників). У цьому звіті містяться узагальнені відповіді всіх підприємств.

Для отримання якомога повніших і відвертіших відповідей, респондентів запевнили, що цей звіт не буде містити посилань на конкретні підприємства, а інформація в анкетах є конфіденційною.

Були виявлені відмінності у відповідях між підприємствами, що належать до різних галузей економіки, а також між великими підприємствами та представниками малого й середнього бізнесу. Тому частину даних було проаналізовано з урахуванням цих відмінностей.

На опитаних підприємствах працює 8418 осіб (у т.ч. 1340 – жителі передмість, що становить близько 15,9 %). Якщо врахувати, що всього у регіоні середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу склала – 17,7 тис. зайнятих осіб, то фактично опитані працедавці 47,6 % працюючих у регіоні. Вибірка є пропорційна до кількості працюючих на малих, середніх та великих підприємствах та є репрезентативною.

Хоча опитування 69 підприємств не може повною мірою відобразити думку всієї бізнесової спільноти Обухівського району, ці підприємства, – як традиційні роботодавці, так і динамічний, зростаючий сектор малих і середніх компаній – репрезентують значну частину місцевої економіки, і дають можливість порівняти результати цього опитування з результатами аналогічних опитувань, проведених в інших регіонах України.

3. ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

1. Економіка регіону досить добре диверсифікована, але її головним сектором залишається промисловість. Найбільшу питому вагу в структурі економіки регіону за обсягами реалізації продукції, робіт, послуг займають підприємства, що спеціалізуються на виробництві і розподіленні електроенергії, газу, води (57,5 %). Значну питому вагу також займають підприємства будівельної галузі, целюлозно-паперової і хімічної промисловості.
2. Економіка регіону перебуває у доброму стані, порівняно з іншими регіонами - рівень зайнятості, продуктивність та очікування щодо інвестицій досить високі. Промисловість є головним роботодавцем та основним експортером. За кількістю зайнятих працівників у структурі підприємств за їх розмірами переважають великі промислові підприємства – 73 %. Малі та середні підприємства у структурі зайнятості займають 8 і 19 відсотків відповідно.
3. Визначальними чинниками розташування більшості підприємств саме в Обухівському районі є наявність ринків збуту продукції і послуг, наявна кваліфікована робоча сила, постачальники компонентів і сировини.

4. Місцеві підприємці незадоволені загальною економічною ситуацією в країні, національним законодавством, нестачею кваліфікованої робочої сили, внутрішньою конкуренцією, а також витратами на енергію.
5. Експортна орієнтація місцевої економіки є надто низькою. Обсяги експорту більшості підприємств не великі і вони переважно обслуговують національний ринок України. Основну частину своєї продукції і послуг підприємства реалізують на національному ринку України (50,2 % – в межах Київської області, а 43,0 % - в інших областях України). Незначною є питома вага експорту продукції і послуг у країни СНД – 6,2 %. Лише 6 з опитаних підприємств повідомили, що експортують певну частину своїх товарів і послуг до Європи. В результаті цього приплив зовнішніх фінансових ресурсів до місцевої економіки є недостатнім.
6. Загальна чисельність працівників з повним робочим днем на всіх підприємствах, що брали участь в обстеженні, становить у 2009 році 8418 осіб. Промислові підприємства нещодавно пережили процес реструктуризації та скорочення, і більшість з них сьогодні, схоже, зміцнюється. Проте рушійною силою створення нових робочих місць є середні і малі підприємства, де респонденти позитивно оцінюють перспективи на наступні роки.
7. Стан ринку праці визначається такими важливими параметрами:
 - 41,0% працюючих – жінки;
 - 24,8 % працюючих мають вищу освіту;
 - 15,9 % працюючих – жителі передмість.
8. У порівнянні з іншими регіонами України на підприємствах Обухівського району досить високий рівень продуктивності праці при високому середньому рівні її оплати. Найбільший рівень продуктивності праці і її оплати досягнуто на підприємствах міста Українка. В Україні обсяг реалізованої продукції, робіт і послуг у розрахунку на одного працівника становить 269753 грн., а в середньому на підприємствах району – 160297 грн. Середньомісячна фактична заробітна плата на обстежених підприємствах становить у 2008 році 1611 грн. Найнижчими є середньомісячні заробітки на малих (962 грн.) підприємствах.
9. Задоволення роботодавців якістю свого персоналу знаходиться на високому рівні. У цілому, за словами респондентів, 35,7 відсотків працівників є відмінними, 47,4 відсотків – добрими, 13,8 відсотків – задовільними. Частка «поганих» працівників є незначною –3,1 %.
10. Гострою проблемою є нестача висококваліфікованої робочої сили. Труднощі вже сьогодні відчувають 41 підприємство з 69 опитаних, 17 - очікують виникнення кадрових труднощів у майбутньому. Відчувається дефіцит кваліфікованих спеціалістів, зокрема, інженерно-технічних працівників: інженерів-технологів, наладчиків складного обладнання. Однак, головним чином бракує висококваліфікованих працівників робітничих професій.
11. Підрозділи досліджень і розробок функціонують на 4 підприємствах, в сукупності над впровадженням нових технологій та розробкою інноваційних продуктів працює лише 9 працівників. Очевидно, при такому розподілі трудових ресурсів забезпечити інноваційний напрямок розвитку регіону буде нелегко.
12. У питанні наявності і підготовленості нерухомості для розвитку бізнесу ситуація в Обухівському районі має як позитивні, так і негативні тенденції. Достатні площі для розширення виробничих потужностей мають лише великі за розмірами підприємства. Найбільші проблеми щодо забезпеченості землею для розширення виробництва мають малі і середні за розмірами підприємства. Лише 23 підприємства з 69 опитаних заявили про наявність землі і нерухомості для розширення і розвитку власної діяльності.
13. Нинішній стан будівель та рівень технологій не видається найкращим, тому багато компаній планує здійснення суттєвих інвестицій у вдосконалення потужностей. Вісімнадцять підприємств планують інвестувати кошти у модернізацію або вдосконалення існуючих споруд та технологій, здебільшого на постійній основі чи протягом цього й кількох наступних років. Планується інвестувати 51385 тис. грн. Якщо ці цифри виявляться реальними, це допоможе зростанню місцевої економіки.
14. Приплив зовнішніх фінансових ресурсів до місцевої економіки є дуже незначним. Серед опитаних лише одно підприємство з іноземними інвестиціями. Розуміючи, що внутрішніх

Вивчення думки підприємців – Обухівський район

- інвестиційних ресурсів у регіоні недостатньо – значна частина опитаних підприємців висловились за залучення зовнішніх інвестицій.
15. В Обухівському районі існує значний потенціал для розвитку і розширення бізнесу 33 компанії (47,8 %) планують розширювати виробництво у регіоні та 24 – розглядають таку можливість. Вісім компанії планують і 21 розглядає можливість розширювати власну діяльність на інші адміністративно-територіальні одиниці.
 16. У регіоні необхідно поліпшувати бізнес-клімат. Шість підприємств планують і вісім розглядають можливість припинення діяльності в Обухівському районі і перенесення її до інших регіонів. Причинами такого кроку є кращий бізнес-клімат в іншому регіоні, відсутність землі для розширення, зміна ринкової кон'юнктури та неадекватні приміщення.
 17. Загалом стан і якість послуг, що надаються органами місцевої влади Обухівського району знаходиться на не високому рівні. Низький рівень задоволення висловлено охороною правопорядку, наданням дозволів на будівельні роботи, утриманням доріг, наданням ділянок для ведення бізнесу, збиранням і вивезенням сміття, підтримкою малих і середніх підприємств.
 18. Численні коментарі менеджерів щодо найбільшої проблеми при спілкуванні бізнесу з органами і установами влади можна об'єднати в одне речення: надто високий рівень бюрократизму, надто багато зайвих документів, тривалі процедури, через які марнується час, нерозуміння чиновниками проблем бізнесу, брак компетентності службовців та байдужість до вирішення проблем підприємців.
 19. Представники підприємств висловились за те, що підрозділи з економічного розвитку місцевої влади мають надавати різноманітні послуги представникам бізнесу. Досить популярними серед респондентів були ідеї надання допомоги органами місцевого самоврядування в розвитку робочої сили, створення центрів сприяння бізнесу, надання переваги місцевим фірмам і їх фінансової підтримки, активного залучення інвестицій.
 20. Респонденти в цілому позитивно оцінили бізнес-клімат у містах Обухівського району. Загалом по району шість респондентів назвали його відмінним місцем для ведення бізнесу, 34 оцінили місцевий бізнес-клімат як добрий, і 26 поставили оцінку «задовільно» і 2 «незадовільно». Подібні оцінки є характерними для міст і регіонів Східної Європи з хорошими умовами для бізнесу та поганою співпрацею між публічним та приватним секторами.
 21. Керівники компаній поділяють думку, що місцева економіка поліпшиться завдяки позитивним змінам на місцевому рівні у сферах: розвитку малих і середніх підприємств (43%), залучення інвестицій та підготовки і перепідготовки робочої сили (по 41% відповідно), покращення навколишнього середовища (32%), розвитку комунальної інфраструктури (30%).

4. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

4.1. СТАТУС ПІДПРИЄМСТВ

Переважну більшість обстежених підприємств (52 з 69) було засновано після 1990 року і вони є представниками сектору малих і середніх підприємств. Проте частина з цих підприємств (17 підприємств) є «продовжувачами справи» традиційних галузей та своїх попередників.

Найбільша частка новостворених компаній належить малим та середнім підприємствам у сфері оптової та роздрібної торгівлі, транспортних послуг, виготовлення продуктів харчування, поліграфічної продукції, будівельних матеріалів.

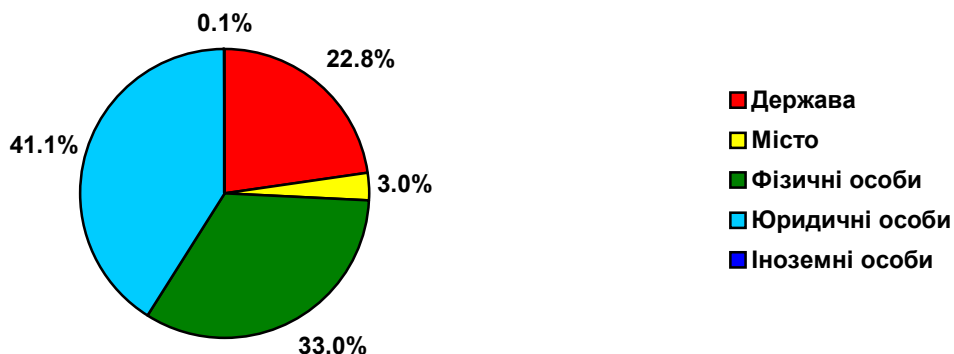

Рис. 1. Структура власників

Серед великих роботодавців переважають традиційні підприємства з відпуску електроенергії та теплової енергії, машинобудування, виробництва будівельних матеріалів, целюлозно-паперової, швейної та харчової галузей промисловості. Майже всі вони пройшли через процеси реструктуризації та зміни власників.

Частка власності фізичних та юридичних осіб є найбільшою і сягає 33 та 41,1 відсотки відповідно. Значною (у порівнянні з іншими регіонами) є частка державної форми власності. У структурі власників опитаних підприємств частка державної власності сягає 22,8 відсотків.

Серед опитаних підприємств лише одно підприємство з часткою іноземного капіталу (у структурі власників питома вага власності іноземних суб'єктів складає 0,1%).

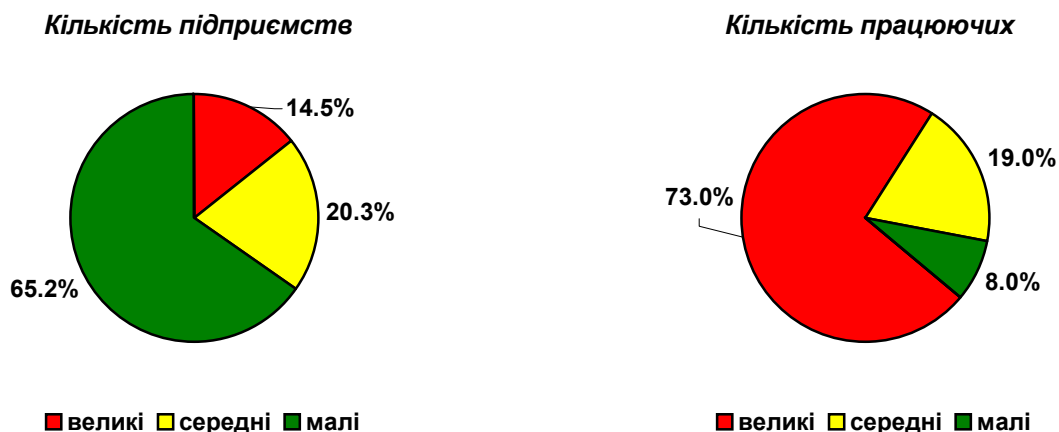

Рис. 2. Структура підприємств за їх розмірами, %

Серед опитуваних компаній 10 – великі підприємства регіону, 45 - малі і 14 - середні за розмірами підприємства.

За кількістю зайнятих працівників у структурі підприємств за їх розмірами переважають великі промислові підприємства – 73 %. Малі та середні підприємства у структурі зайнятості займають 8 і 19 відсотків відповідно.

На рисунках 3 і 4 представлена галузева структура економіки регіону.

Вивчення думки підприємців – Обухівський район

Економіка регіону досить добре диверсифікована, але її головним сектором залишається промисловість. Саме промисловість продовжує бути головним роботодавцем та основним експортером.

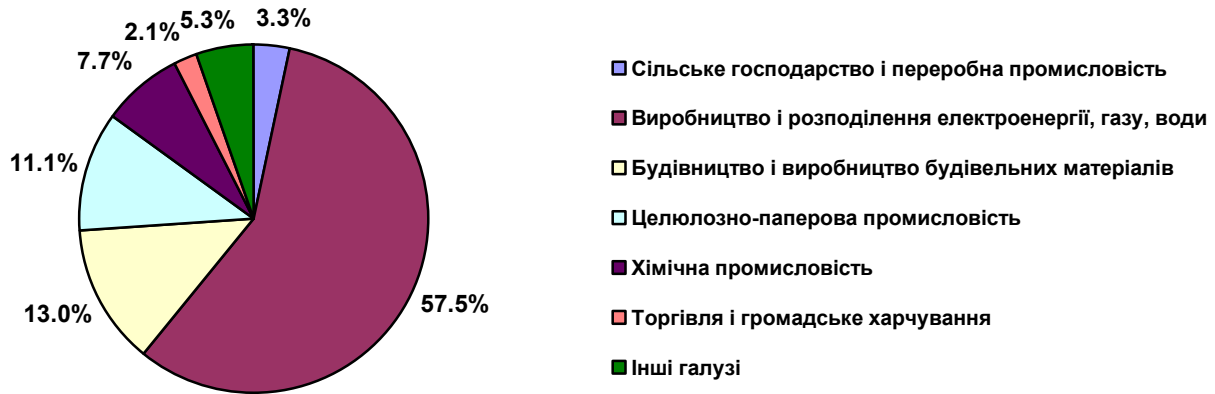

Рис. 3. Галузева структура економіки (за обсягами збуту продукції, робіт, послуг), %

Найбільшу питому вагу в структурі економіки регіону за обсягами реалізації продукції, робіт, послуг займають підприємства, що спеціалізуються на виробництві і розподіленні електроенергії, газу, води (57,5 %). Значну питому вагу також займають підприємства будівельної галузі, целюлозно-паперової і хімічної промисловості.

Рис. 4. Галузева структура економіки (за кількістю зайнятих), %

Підприємства торгівлі, ресторанного бізнесу і сфери послуг займають чільне місце в економіці регіону за кількістю підприємств та за зайнятістю персоналу. Однак, для ринку праці Обухівського району найбільш важливими є великі промислові підприємства.

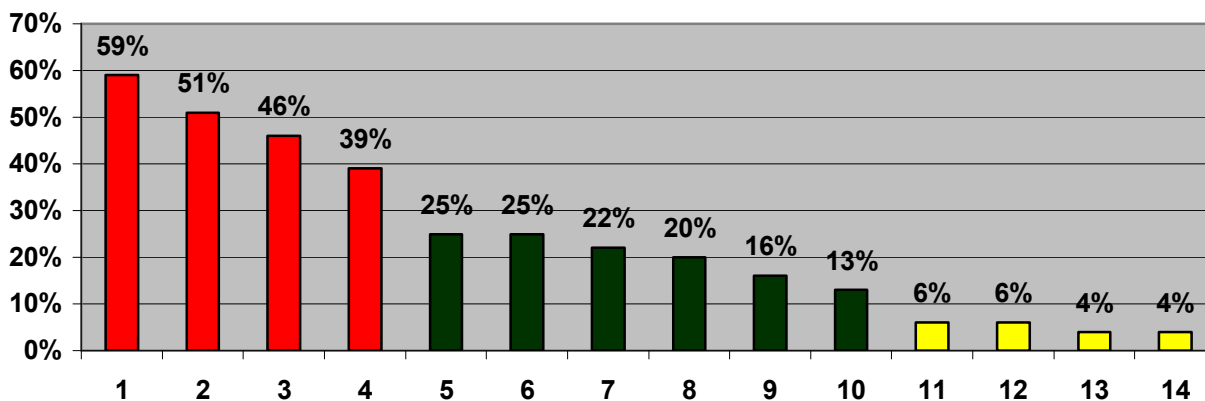
4.2. ЗАГАЛЬНИЙ СТАН БІЗНЕСУ

Економіка Обухівського району представлена промисловим сектором та цілою низкою малих і середніх підприємств, які здебільшого задовольняють різноманітні потреби регіональних галузей, домогосподарств і населення.

Респонденти назвали чинники негативного впливу на поточний і майбутній розвиток своєї продукції чи послуг (див. рис. 5). До чільної групи чинників увійшли: (1) загальна економічна ситуація – згадувалася 59 відсотками всіх респондентів; (2) національне законодавство – 51 %; (3) нестача кваліфікованої робочої сили – 46 % (особливо промислові підприємства), (4) внутрішня конкуренція – 39 %, (5) витрати на енергію – 39 відсотків.

Вивчення думки підприємців – Обухівський район

Процентні ставки, стримують подальший розвиток переважно підприємств малого й середнього бізнесу. З іншого боку, такі питання, як іноземна конкуренція, віддаленість ринків, вартість робочої сили, ставлення місцевої влади, турбують підприємства значно менше.

1	Загальна економічна ситуація	8	Витрати на матеріали, комплектуючі
2	Національне законодавство	9	Вартість робочої сили
3	Нестача кваліфікованої робочої сили	10	Ставлення місцевої влади
4	Внутрішня конкуренція	11	Недоступність фінансування
5	Витрати на енергію	12	Утрата ринків колишнього СРСР
6	Застарілі засоби виробництва	13	Віддаленість ринків
7	Кредитні ставки	14	Іноземна конкуренція

Рис. 5. Перешкоди для розвитку бізнесу

Респондентам було задане питання про основні причини розташування підприємства саме у Обухівському районі.

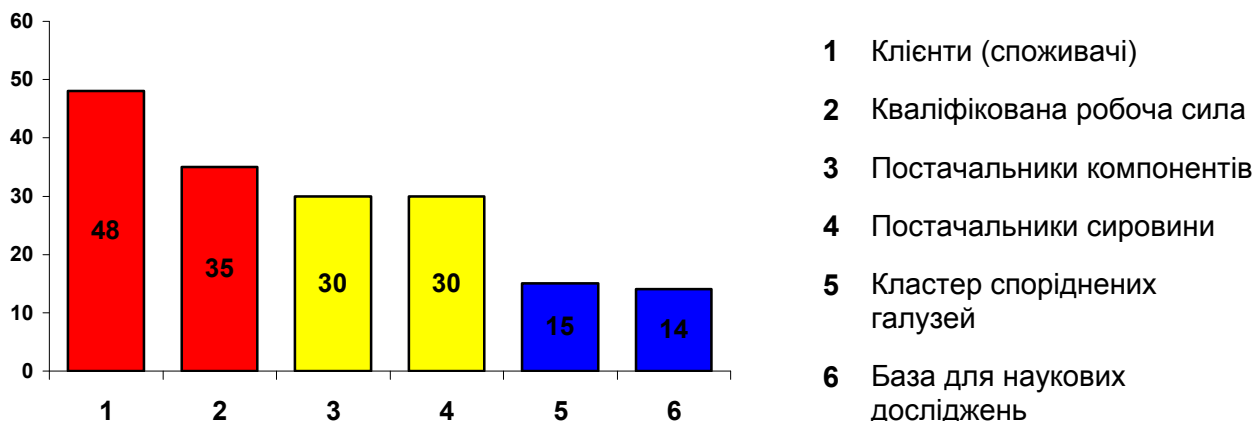

Рис. 6. Фактори розміщення бізнесу

Для 48 з 69 підприємств однією з основних причин розміщення в Обухівському районі є наявність ринку збуту продукції і послуг (клієнтури), для 35 - наявна кваліфікована робоча сила, для 30 - наявність постачальників компонентів, а також постачальників сировини.

Для великих підприємств найважливішими факторами розміщення є наявність кваліфікованої робочої сили, постачальників сировини та компонентів. Малі підприємства переважно вказують як причину розміщення – наявність ринку збуту власної продукції і послуг.

Як додаткові причини розташування підприємства саме в Обухівському районі багато підприємств називають постійне місце проживання (відповіли 6 респондентів), вигідне географічне розташування регіону, наближеність до Києва, наявність виробничих і офісних приміщень, наявність комунікацій.

4.3. РИНКИ ЗБУТУ МІСЦЕВОЇ ЕКОНОМІКИ

Усі компанії з готовністю надали інформацію про географічний розподіл своїх клієнтів (рис. 7 і 8). Основну частину своєї продукції і послуг підприємства реалізують на національному ринку України (50,2 % – в межах Київської області, а 43,0 % - в інших областях України). Надто незначною є питома вага експорту продукції і послуг у країни СНД – 6,2 %. Експортерами у ці країни є 8 з 69 підприємств. Лише 6 з опитаних підприємств повідомили, що експортують певну частину своїх товарів і послуг до Європи.

Ці цифри ілюструють низький рівень експортної орієнтації економіки Обухівського району – у тому числі в галузі промисловості.

Ринок України (у т.ч. місцевий і обласний) заповнюється переважно малим і середнім бізнесом і частково великими підприємствами. У загальній структурі реалізації продукції, робіт і послуг опитаних підприємств питома вага національного ринку України складає понад 93,2 %.

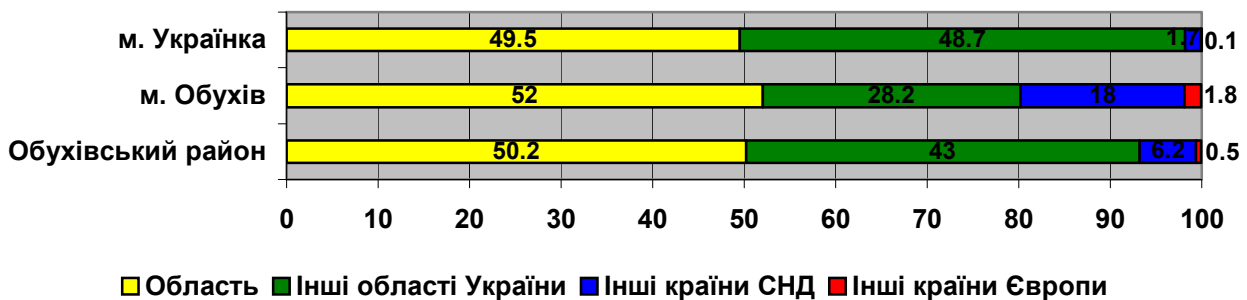

Рис. 7. Ринки збуту місцевої економіки та рівень експортної орієнтації

Дещо вищий рівень експортної орієнтації мають підприємства, що розташовані у місті Обухів. Головними експортерами є великі підприємства. Для них основним ринком збуту своєї продукції є країни СНД.

Найнижчий рівень експортної орієнтації мають малі за розмірами підприємства, що пов'язано з спеціалізацією їх на послугах і товарах для споживачів Київської області (рис. 8). Середні підприємства здійснюють спроби вивести власний товар на європейські і світові ринки, але у цьому їм бракує допомоги з боку держави і місцевої влади.

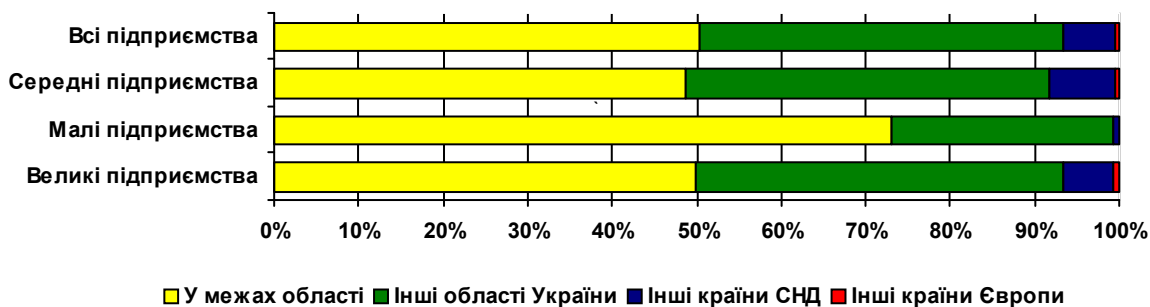

Рис. 8. Ринки збуту місцевої економіки у розрізі різних типів підприємств

Очікування підприємців Обухівського району щодо зростання обсягів збуту є досить оптимістичними. Переважна більшість респондентів (45 з 69) сподіваються на стале збільшення обсягів збуту в наступному році порівняно з попереднім (у середньому більш ніж на 15 - 50 %). Найбільше зростатимуть обсяги реалізації у малому і середньому бізнесі.

4.4. ТРУДОВІ РЕСУРСИ ТА ЗАЙНЯТІСТЬ

Загальна чисельність працівників з повним робочим днем на всіх підприємствах, що брали участь в обстеженні, становить у 2009 році 8418 осіб. Жінки складають 40,8 відсотків працівників у вибірці, що логічно з огляду на різні за характером виробництва, що складають дану вибірку. П'ять років тому на цих підприємствах разом працювало 7061 працівник. Кілька

Вивчення думки підприємців – Обухівський район

великих роботодавців скоротили виробництво й втратили сотні робочих місць, але у той самий час створювалися нові робочі місця переважно у секторі малих і середніх підприємств.

Промисловість Обухівського району кризи «перехідного періоду» пройшла доволі болісно. Найбільші працедавці регіону, впродовж останніх років, скорочували кількість працівників. Однак, виглядає, що саме цей крок дозволив їм частково реструктуризуватись і зберегти прийнятні параметри ефективності.

Респонденти оптимістично дивляться в майбутнє: на їхнє переконання, негативні тенденції зайнятості в попередні роки зміняться, і в перспективі вони додатково працевлаштують більше 700 людей. Середня чисельність працівників на обстежених підприємствах становить 122 особи.

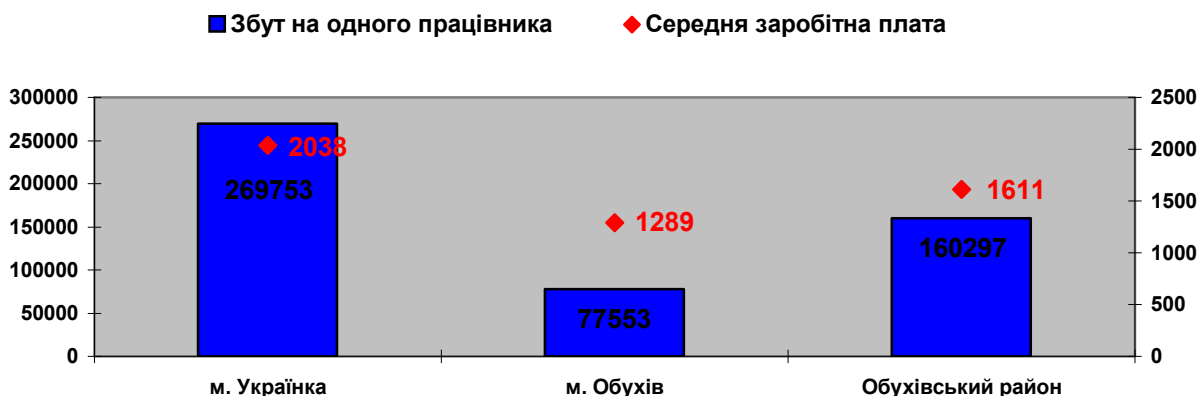

Рис. 9. Рівень заробітної плати та обсяги збуту

У порівнянні з іншими регіонами України на підприємствах Обухівського району досить високий рівень продуктивності праці при високому середньому рівні її оплати. Найбільший рівень продуктивності праці і її оплати досягнуто на підприємствах міста Українка. В Україні обсяг реалізованої продукції, робіт і послуг у розрахунку на одного працівника становить 269753 грн.

Найвищий рівень продуктивності праці і її оплати досягнуто на великих за розмірами підприємствах (рис. 10).

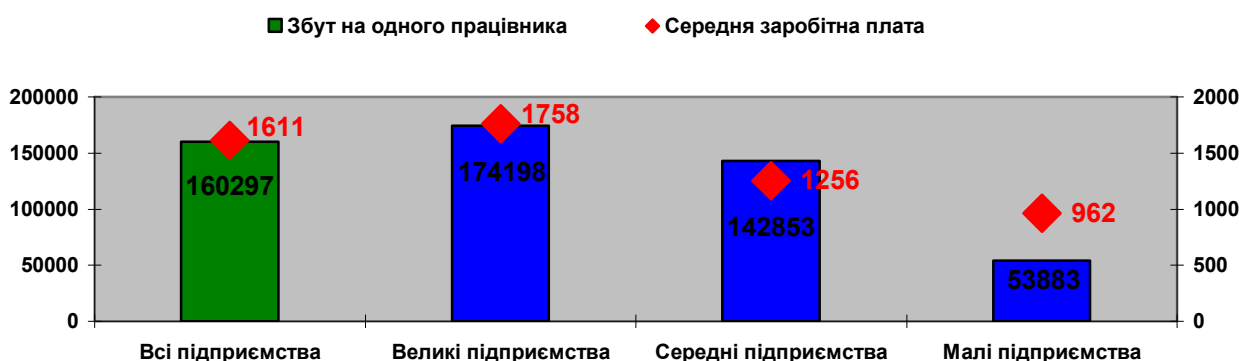

Рис. 10. Залежність заробітної плати та обсягів збуту від розмірів підприємства

Середньомісячна фактична заробітна плата на обстежених підприємствах становить у 2008 році 1611 грн. Найнижчими є середньомісячні заробітки на малих (962 грн.) і середніх (1256 грн.) підприємствах. Загалом диференціація заробітної плати в місцевій економіці відбувається в діапазоні від 450 грн. до 2600 грн. на місяць.

Задоволення роботодавців якістю свого персоналу знаходиться на високому рівні. У цілому, за словами респондентів, 35,7 відсотків працівників є відмінними, 47,4 відсотків – добрими, 13,8 відсотків – задовільними і 3,1 відсотки – поганими (рис. 11).

У той же час, керівники малих приватних фірм дещо критичніше ставляться до якості робочої сили на своїх підприємствах. Очевидно, причиною є низька заробітна плата та, відповідно, престижність роботи у цьому секторі.

Вивчення думки підприємців – Обухівський район

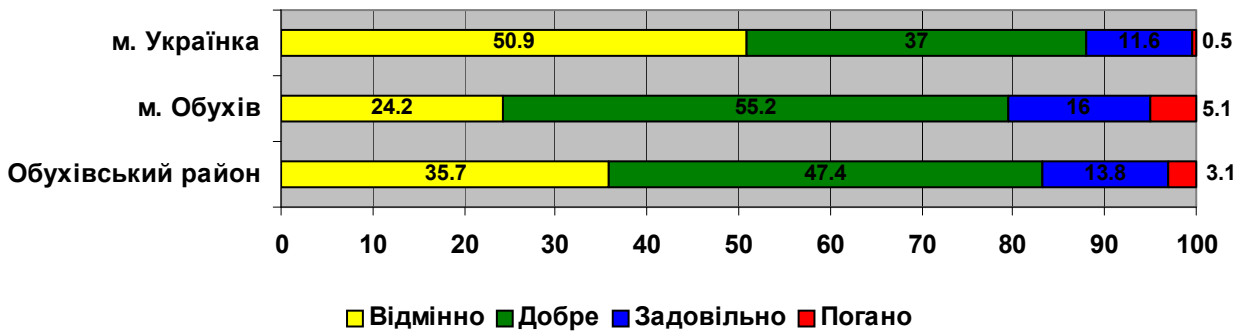

Рис. 11. Якість робочої сили

Нестача висококваліфікованої робочої сили є гострою проблемою і її актуальність зростає. Труднощі вже сьогодні відчувають 41 підприємство з 69 опитаних, 17 - очікують виникнення кадрових труднощів у майбутньому.

Відчувається дефіцит кваліфікованих спеціалістів, зокрема, інженерно-технічних працівників: інженерів-технологів, наладчиків складного обладнання. Однак, головним чином бракує висококваліфікованих працівників робітничих професій. Причому перелік є доволі широким: токарі, фрезерувальники, слюсарі-інструментальники, зварювальники, слюсарі - вентиляційники, електрослюсарі, електрики, автослюсарі, швачки, закрійники з пошиття одягу. Також не вистачає спеціалістів традиційних галузей громадського харчування і торгівлі (технолог громадського харчування, повар, бармен, продавець), будівельників, а також сучасних професій - ІТ-спеціалістів.

Частка працівників з вищою освітою сягнула в поточному році досить високого рівня 24,8 відсотки, однак наслідком цього позитивного явища не стало аналогічне зростання зайнятості в науково-дослідній роботі. Підрозділи досліджень і розробок функціонують на 4 підприємствах, в сукупності над упровадженням нових технологій та розробкою інноваційних продуктів працює лише 9 працівників. Очевидно, при такому розподілі трудових ресурсів забезпечити інноваційний напрямок розвитку регіону буде нелегко.

4.5. НЕРУХОМІСТЬ ДЛЯ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

У питанні наявності і підготовленості нерухомості для розвитку бізнесу ситуація в Обухівському районі має як позитивні, так і негативні тенденції (див. рис. 12 - 15). Як правило, великі і середні підприємства є власниками будівель, в яких вони розміщені, і мають право на користування землею.

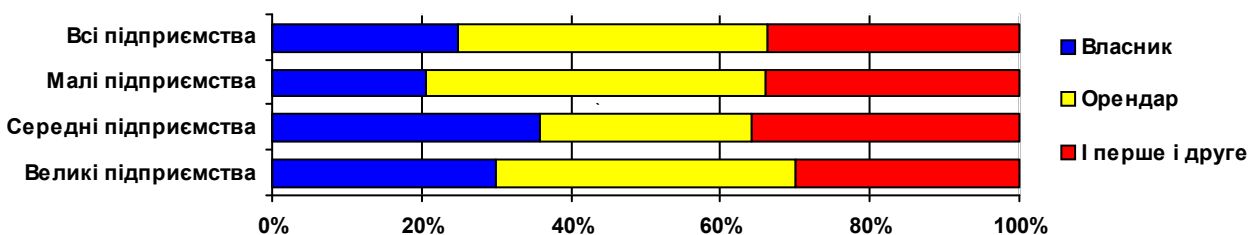

Рис. 12. Інформація про власність на нерухомість

Достатні площі для розширення виробничих потужностей мають лише великі за розмірами підприємства. Найбільші проблеми щодо забезпеченості землею для розширення виробництва мають малі і середні за розмірами підприємства. Лише 23 підприємства з 69 опитаних заявили про наявність землі і нерухомості для розширення і розвитку власної діяльності. Для 46 підприємств наявна земельна ділянка не дозволяє реалізувати їхні інвестиційні плани і розвивати бізнес. У цьому напрямку важливою є роль органів місцевого самоврядування, які мають створити умови для розвитку бізнесу, у тому числі і створити прозорі механізми забезпечення бізнесу ресурсами нерухомості для розвитку.

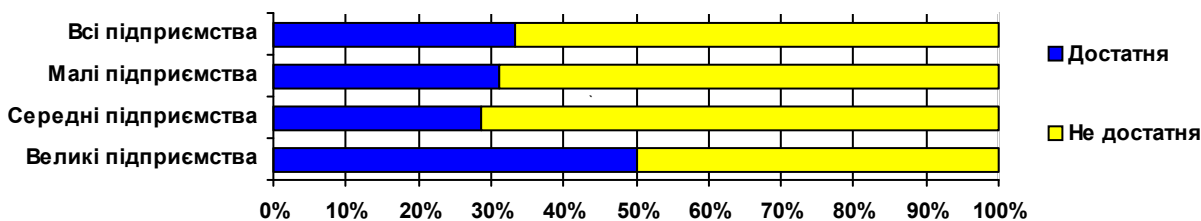

Рис. 13. Інформація про достатність земельної ділянки для розширення бізнесу

У той же час дослідження виявили певний потенціал не задіяних виробничих площ, які можуть бути використані для подальшого розвитку бізнесу. Двадцять відсотків компаній (17 підприємств) мають певні ресурси землі і нерухомості, які можуть надати в оренду або продати.

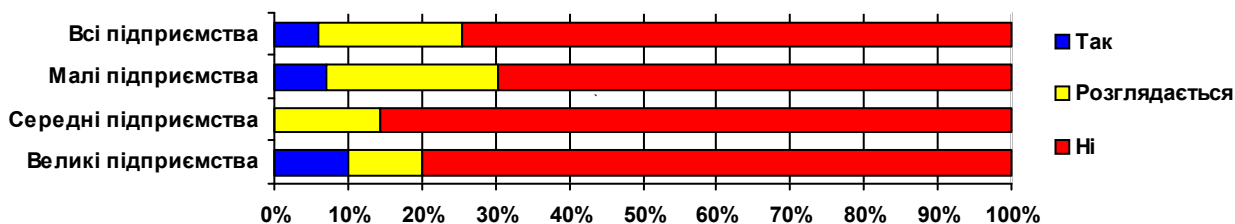

Рис. 14. Інформація про можливості здачі в оренду чи продажу частини нерухомості

В Обухівському районі існує значний потенціал для розвитку і розширення бізнесу – **33 компанії** (47,8 %) планують розширювати виробництво у регіоні та **24** – розглядають таку можливість. Вісім компанії планують і 21 розглядає можливість розширювати власну діяльність на інші адміністративно-територіальні одиниці.

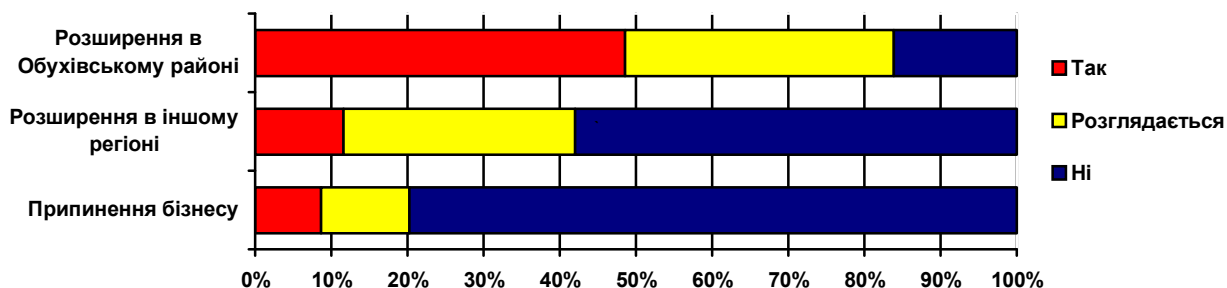

Рис. 15. Інформація про перспективи щодо розширення бізнесу

Лише **6 підприємств** планують і **8** розглядають можливість припинення діяльності в Обухівському районі і перенесення її до інших регіонів. Причинами такого кроку є кращий бізнес-клімат в іншому регіоні, відсутність землі для розширення, зміна ринкової кон'юнктури та неадекватні приміщення.

Нинішній стан будівель та рівень технологій не видається найкращим, тому багато компаній планує здійснення суттєвих інвестицій у вдосконалення потужностей (див. рис. 16). **Вісімнадцять підприємств** планують інвестувати кошти у модернізацію або вдосконалення існуючих споруд та технологій, здебільшого на постійній основі чи протягом цього й кількох наступних років. **Планується інвестувати 51385 тис. грн.** Якщо ці цифри виявляться реальними, це, безперечно, допоможе зростанню місцевої економіки. Обсяг планованих інвестицій є середнім у порівнянні з іншими регіонами. Найбільша частка планованих інвестицій (близько 26 млн. грн.) припадає на великі підприємства. У середньому по вибірці питоми інвестиції у розрахунку на одного працівника складають 6337 грн. Найбільші питомі інвестиції у розрахунку на працівника планують здійснити підприємства міста Українка (11342 грн. в розрахунку на одного робітника), а найвище відносне збільшення кількості нових робочих місць відзначено у місті Обухові.

Вивчення думки підприємців – Обухівський район

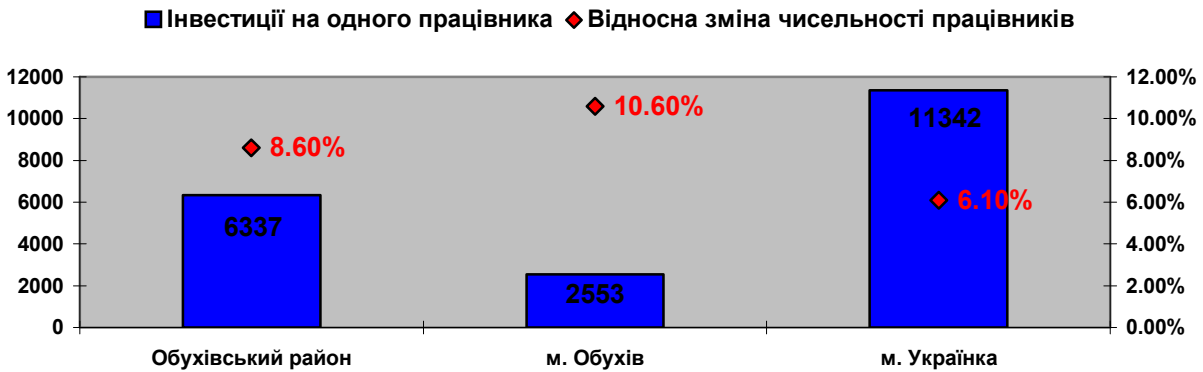

Рис. 16. Інвестиції на одного працівника і створені нові робочі місця

Щодо новостворених робочих місць (701), їх кількість є не надто значною. Виглядає, що підприємства регіону не бажають повідомляти про свої інвестиційні плани.

Для того щоб бізнес залишався у регіоні місцевій владі необхідно (відповідно до відповідей респондентів) надати можливість придбати за реальними цінами власний офіс, орендувати торгові площі, надати допомогу в отриманні виробничих площ або виділенні землі під їх будівництво.

4.6. ПОСЛУГИ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ

Респондентам було запропоновано оцінити десять видів муніципальних послуг за шкалою від 1 до 4 (1 = відмінно, 4 = незадовільно). У середньому ці послуги отримали оцінку 2,80 що відповідає загальній середній оцінці інших регіонів, але рейтинг послуг відрізняється (див. рис. 17). Досить низький рівень задоволення висловлено охороною правопорядку (3,18), наданням дозволів на будівельні роботи (3,11), утриманням доріг (2,90), наданням ділянок для ведення бізнесу (2,88), збиранням і вивезенням сміття (2,78), підтримкою малих і середніх підприємств (2,77). Саме ці види послуг у регіоні надаються на дуже низькому рівні.

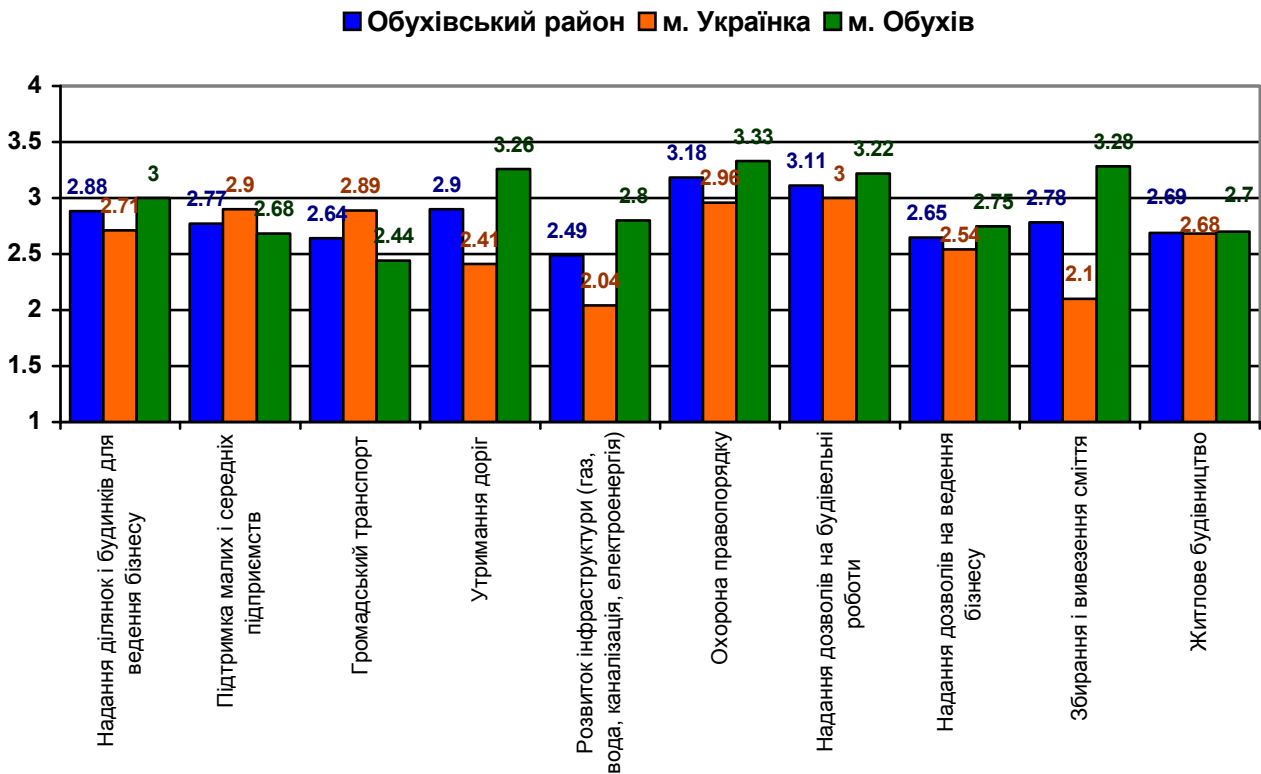

Рис. 17. Послуги, що надаються органами місцевої влади

Вивчення думки підприємців – Обухівський район

На думку респондентів, місто в першу чергу має: «спростити дозвільний механізм надання ділянок та ведення бізнесу, організувати спілкування влади з бізнесом; підтримувати малий і середній бізнес; надавати пільги місцевим малим та середнім підприємствам; розвивати інфраструктуру; покращувати охорону правопорядку».

Загалом стан і якість послуг, що надаються органами місцевої влади у місті Українка оцінений значно краще ніж у місті Обухів і в середньому по району.

Найбільш суттєвими проблемами на думку респондентів у місті Обухів є стан із охороною правопорядку (3,33), збиранням і вивезенням сміття (3,28), утриманням доріг (3,26), надання дозволів на будівельні роботи (3,22).

Найважливішими проблемами у місті Українка є охорона правопорядку (2,96), підтримка малих і середніх підприємств (2,90), громадський транспорт (2,89), надання ділянок для ведення бізнесу (2,71).

Однак, за пріоритетами вирішення проблем ситуація є дещо іншою. На думку більшості респондентів, місцева влада має в першу чергу почати з покращення стану утримання доріг. Крім того, підприємці воліли б перш за все побачити дії влади направлені на підтримку малого та середнього бізнесу та покращення ситуації щодо надання ділянок для ведення бізнесу. Особливо швидкого поліпшення потребує вирішення проблем із збиранням та вивезенням твердих побутових відходів.

Підприємства також запитували про послуги, які мають надаватися місцевою владою (зокрема підрозділом з економічного розвитку) представникам бізнесу. Як демонструє рис. 18, підприємства активно підтримують всі з запропонованих послуг. Досить популярними серед респондентів були ідеї надання допомоги органами місцевого самоврядування в розвитку робочої сили, надання переваги місцевим фірмам і їх фінансової підтримки, активного залучення інвестицій.

Найбільшою популярністю серед респондентів користувалися ідеї створення центру підтримки бізнесу.

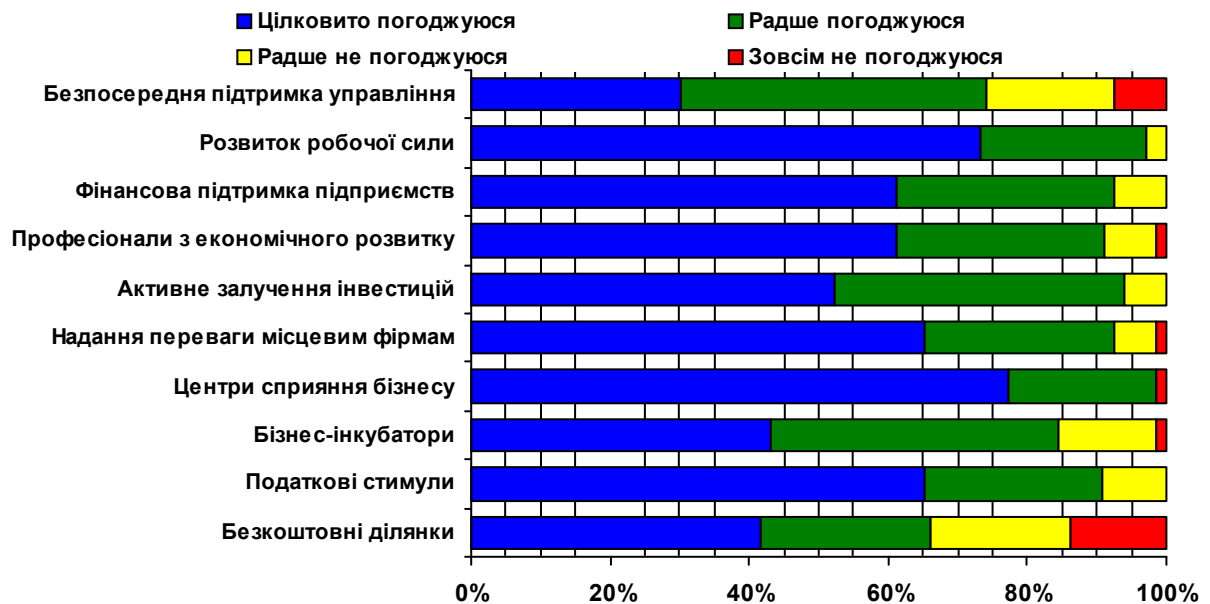

Рис. 18. Послуги підрозділу з економічного розвитку

Підприємства-респонденти оцінили контакти з владними структурами та посадовцями. Рівень отриманих результатів є середнім, як це видно з рис. 17. Пожежна охорона, орган реєстрації бізнесу, санітарно-епідеміологічна станція, центр зайнятості були тими інститутами, що отримали позитивні середні оцінки. Респонденти не мали численних контактів з бізнесовими асоціаціями. Управління міліції, обласні органи влади та податковий орган сприймаються як установи, з якими найважче мати справи.

Численні коментарі менеджерів щодо найбільшої проблеми при спілкуванні бізнесу з цими установами можна об'єднати в одне речення: надто високий рівень бюрократизму та самих бюрократичних установ, надто багато зайвих документів, тривалі процедури, через які марнується час, нерозуміння чиновниками проблем бізнесу, брак компетентності службовців

Вивчення думки підприємців – Обухівський район

та байдужість до вирішення проблем підприємців. Багато підприємців хотіли б отримувати від цих органів консультативну допомогу.

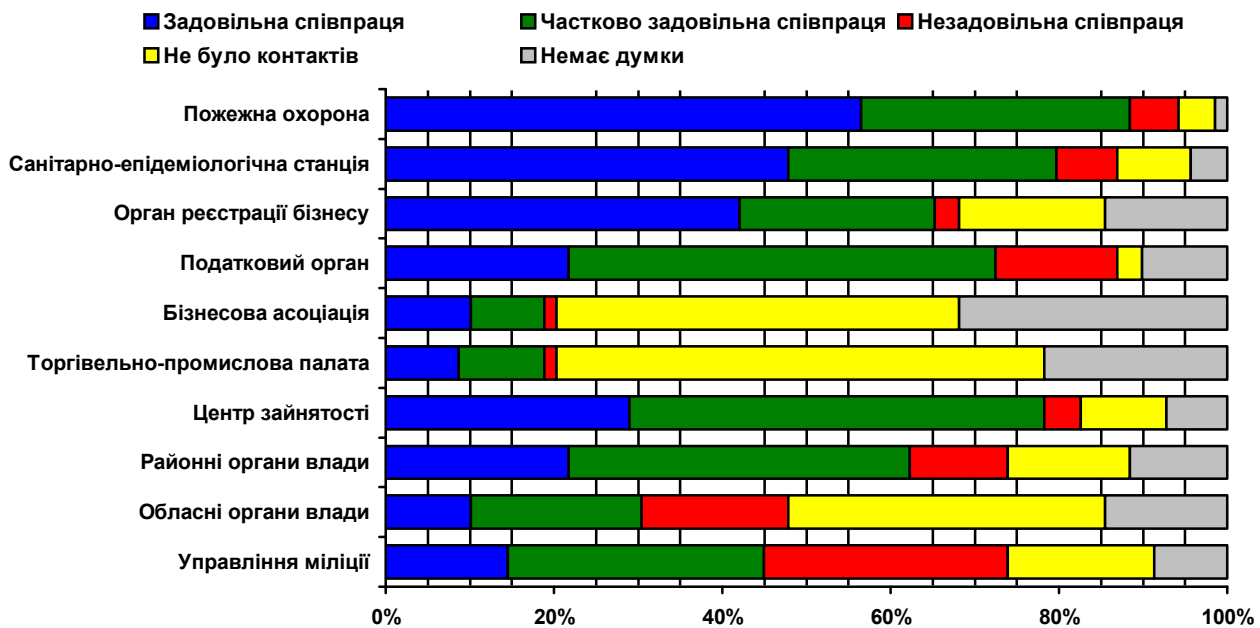

Рис. 19. Контакти з органами влади та управління

Респонденти висловили власні побажання щодо роботи органів влади:

- Прискорення оформлення дозволів і погоджень.
- Покращити умови життя, утримання доріг, охорону правопорядку.
- Забезпечити будівництво соціального житла.
- Підтримка підприємців, надання нерухомості та земельних ділянок для ведення господарської діяльності
- Надання консультацій з відкриття та ведення бізнесу.
- Телефонізація промислової зони.
- Житлове будівництво. Потрібно відновити кооперативне будівництво підприємствами для своїх працівників.
- Розвиток сфери послуг і розваг.

4.7. КРИТИЧНІ ПИТАННЯ

Респонденти, мали змогу вибрати з дванадцяти запропонованих проблем лише три найбільш важливі. Респонденти дали такі відповіді на запитання щодо трьох найбільш важливих напрямків, які мають бути відображені в стратегічному плані підвищення конкурентоспроможності і економічного розвитку Обухівського району (див. рис. 20):

- Розвиток малих і середніх підприємств – 43 % респондентів з усіх секторів;
- Залучення інвестицій – 41 % респондентів;
- Підготовка та перепідготовка робочої сили – 41 % респондентів;
- Навколишнє середовище – 32 % респондентів;
- Комунальна інфраструктура – 30 % респондентів;
- Будівництво житла - 29 % респондентів;
- Інфраструктура для бізнесу – 28 % респондентів;
- Туризм – 20 % респондентів

Найрідше згадувалися промислова реструктуризація, транспорт, наукові дослідження і розробки.

Вивчення думки підприємців – Обухівський район

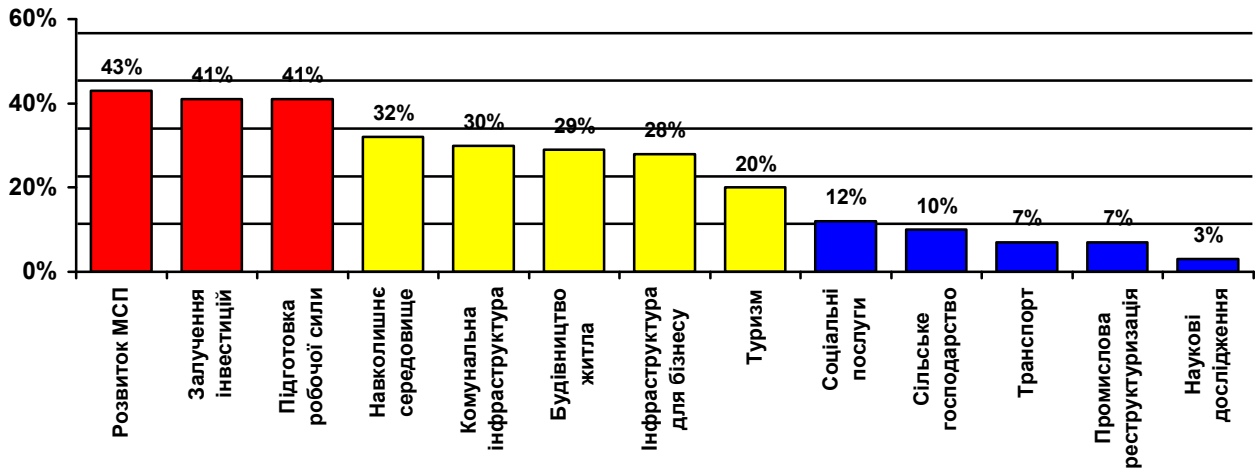

Рис. 20. Критичні питання

Респонденти міст Обухів та Українка визначили дещо різні пріоритети розвитку своїх міст, а тому і регіону в цілому (див. рис. 21).

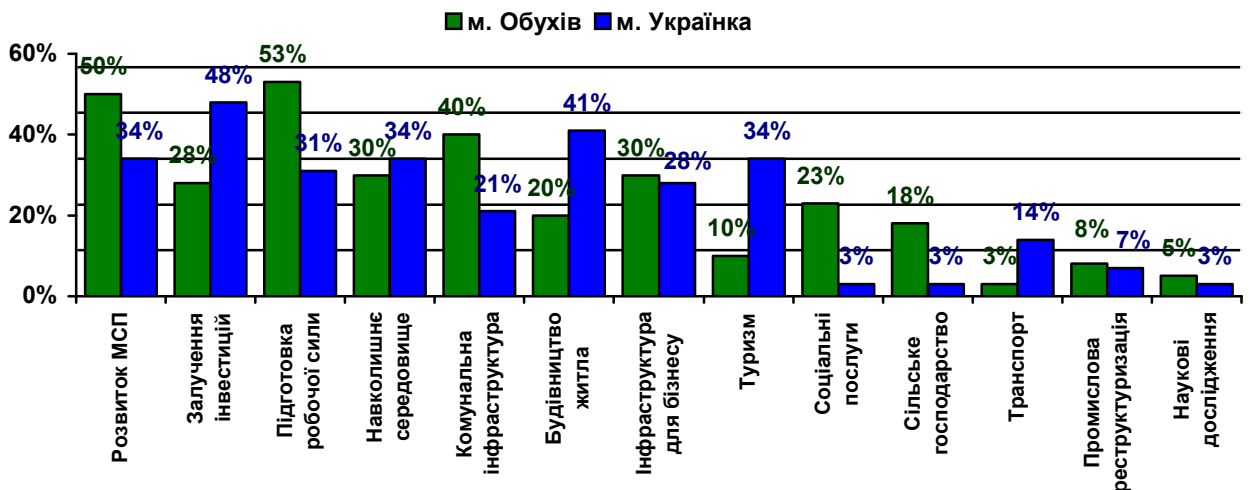

Рис. 21. Критичні питання у розрізі міст Обухівського району

Відповіді на запитання щодо трьох найбільш важливих напрямків, які мають бути відображені в стратегічному плані регіону у розрізі міст Обухів і Українка розподілились наступним чином:

Місто Обухів:

- підготовка і перепідготовка робочої сили – 53 %;
- розвиток малих і середніх підприємств – 50 %;
- розвиток комунальної інфраструктури – 40 %;
- навколишнє середовище – 30 %;
- інфраструктура для бізнесу – 30 %;
- залучення прямих іноземних інвестицій – 28 %.

Місто Українка:

- Залучення інвестицій – 48 %;
- Будівництво житла - 41 %;
- Розвиток малих і середніх підприємств – 34 %;
- Навколишнє середовище – 34 %;
- Туризм – 34 %;
- Підготовка та перепідготовка робочої сили – 31 %.

Вивчення думки підприємців – Обухівський район

У розрізі категорій підприємств відповіді респондентів щодо пріоритетів розвитку Обухівського району дещо різняться, що обумовлено специфікою і різними потребами цих підприємств. Представниками різних за розмірами підприємств були визначені наступні критичні питання у розвитку Обухівського району:

Великі підприємства:

- Навколишнє середовище – 60 % респондентів;
- Підготовка і перепідготовка робочої сили – 50 %;
- Будівництво житла – 50 %;
- Розвиток малих і середніх підприємств – 40 %;
- Залучення інвестицій – 30 %;
- Комунальна інфраструктура – 30 % респондентів.

Середні підприємства:

- Залучення інвестицій – 50 % респондентів;
- Підготовка і перепідготовка робочої сили – 50 %;
- Будівництво житла – 36 %;
- Навколишнє середовище – 36 %.
- Комунальна інфраструктура – 36 % респондентів.

Малі підприємства:

- Розвиток малих і середніх підприємств – 51 % респондентів;
- Залучення інвестицій – 40 %;
- Інфраструктура для бізнесу – 36 %;
- Підготовка і перепідготовка робочої сили – 36 %;
- Комунальна інфраструктура – 29 %;
- Туризм – 27 % респондентів.

4.8. ЗАГАЛЬНІ ВРАЖЕННЯ

Респондентам запропонували висловити свої загальні враження про бізнес-клімат у містах Обухівського району. Загалом по Обухівському району шість респондентів назвали його відмінним місцем для ведення бізнесу, 34 оцінили місцевий бізнес-клімат як добрий, і 26 поставили оцінку «задовільно» і 2 «незадовільно». Загалом подібні оцінки є характерними для міст і регіонів Східної Європи з хорошими умовами для бізнесу та поганою співпрацею між публічним та приватним секторами.

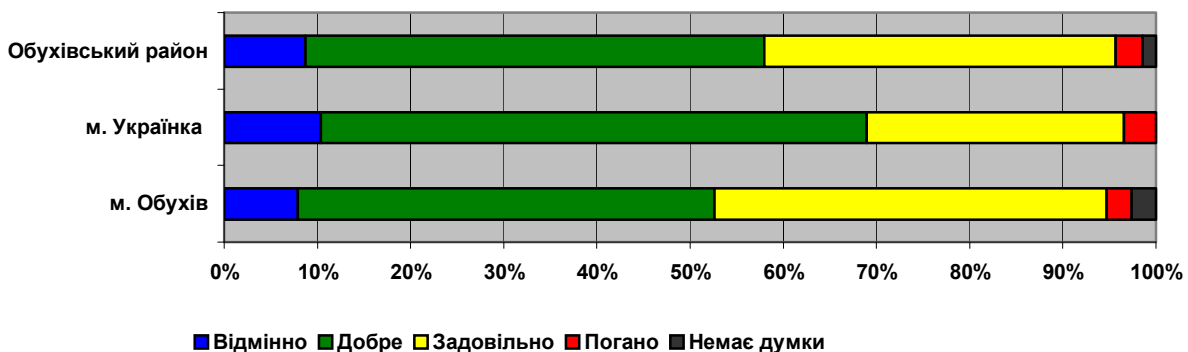

Рис. 22. Загальна оцінка бізнес-клімату у містах Обухівського району

Місто Обухів, як місце для ведення бізнесу, отримало дещо гірші оцінки ніж місто Українка.

Позитивними прикладами елементів бізнес-клімату Обухівського району, відзначеними респондентами, як правило, були наступні:

- Зручне географічне розташування та близькість до Києва.
- Хороші природні умови міст і району.
- Значна кількість потужних промислових великих, середніх та малих підприємств.
- Українка - маленьке компактне місто, в якому є вся необхідна інфраструктура.
- Наявність потенціалу для розвитку кваліфікованої робочої сили.

- Достатнє інженерне забезпечення.
- В міськвиконкомах, міськрадах є люди, з якими можна спілкуватися і вирішувати питання, які постають перед підприємцями.
- Гарні умови для розвитку виробництва.
- Прагнення мати стратегію розвитку міст та району.
- Будівництво нових житлових масивів з інфраструктурою.

До негативних чинників респонденти відносять:

- Бюрократичні перепони з боку служб районного та обласного рівня
- Близьке розташування до мегаполісу – міста Київ.
- Дефіцит робочої сили та її висока вартість.
- Забруднення атмосфери.
- Інфраструктура відстає від розвитку промисловості.
- Відсутні умови для розширення підприємств.
- Непрозорий продаж земельних ділянок та нерухомості (має бути відкритий тендер).
- Відсутній розвиток інфраструктури малого та середнього бізнесу.
- Недостатньо повноважень місцевих органів влади для вирішення регіональних проблем.
- Недостатньо розвинуте чисте виробництво, сфера послуг, ресторани, сфера відпочинку.

Завершальні коментарі:

- Проводити відкриті тендери з розподілу земельних ділянок і торговельних площ та залучення підприємців до обговорення питань пов'язаних з розвитком бізнесу в місті.
- Терміново потрібно провести облаштування міських парків відпочинку.
- В райдержадміністрації ввести штатну одиницю, котра була б ланцюгом між владою та бізнесом та була відповідальною за впровадження рішень, прийнятих на зібраннях влади та бізнесових структур і вирішення проблем в місцевому бізнесі.

5. УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК

Цей звіт про результати опитування підприємців відображає узагальнені думки бізнесової спільноти Обухівського району. Їхнє спільне ставлення до місцевої влади значною мірою визначатиме, яким буде економічне майбутнє регіону – зростання, застій чи занепад. Звіт допоможе Комітету стратегічного розвитку Обухівського району в його роботі і буде корисним для місцевої влади в роботі над поліпшенням бізнесового клімату в районі.

Проект «Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність» висловлює вдячність усім представникам підприємств, котрі поділилися своїми думками та надали корисну інформацію.